

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. JANA KASPROWICZA W INOWROCŁAWIU
(POLSKA)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

V Міжнародної конференції

17 листопада 2022 року

**До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА**

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 4 від 23 грудня 2022 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали V Міжнародної конференції (17 листопада 2022 року) до 20-річчя з дня створення кафедри професійної освіти КНУБА. – Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2023. – 408 с.

ISBN 978-617-8007-89-8

У матеріалах V Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8007-89-8

© КНУБА, 2023

5. Організація дуальної форми навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: практичний посібник / Т. М. Герлянд, І. А. Дрозіч, Н. В. Кулалаєва та ін. Житомир: Полісся, 2019. 304 с.

УДК 378.147

Калениченко Руслан Арсенович,

*кандидат психологічних наук, доцент
доцент кафедри професійної освіти
Київський національний університет
будівництва і архітектури;*

Скорик Ганна Юріївна,

*студентка 3 курсу спеціальності
«Міжнародні економічні відносини»,
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ
З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УМОВАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Сучасне суспільство висуває нові вимоги, створює нові завдання та змушує стикатися з новими викликами. Одним із них є створення надзвичайно важливого орієнтиру кожної держави – забезпечення ідентичних можливостей активної, і водночас ефективної участі усіх членів суспільства в його житті, а не лише створення рівних умов для здобуття освіти. Така ціль є пріоритетною на різних рівнях: від державного до регіонального та міжнародного, тому всі актори суспільного життя і намагаються досягти її на всіх рівнях освіти [1].

Принципове значення у професійній освіті відіграє її організація, адже саме вона дозволяє побудувати правильну структуру цього етапу життя, який є одним із найважливіших у кожної людини, адже абсолютно усі

намагаються тою чи іншою мірою опанувати якісні професійні якості, стати професійно компетентними, мати потрібні фахові навички та вміння, які допоможуть фінансово забезпечити себе, а не лише зайняти те чи інше місце в обраній професії [2]. Тож не дивно, що саме цей етап є критично важливим і для студентів з інвалідністю, оскільки ця категорія студентів вимагає найбільшої специфіки не лише через певні особисті фізичні обмеження, а й через особливі вимоги до кваліфікації такого студента, спричинені гостротою наявного вираженого дефекту. Саме тому створення умов для студентів з інвалідністю є одним із пріоритетних завдань розвитку університету як науково-освітнього центру, що транслює ідеї інклюзивної освіти та створює технології реалізації цього підходу [3].

Варто зазначити, що для створення відповідних умов надзвичайно важливою є реалізація програми психолого-педагогічного супроводу навчально-виховного процесу таких студентів. Метою психолого-педагогічного супроводу студентів з обмеженими можливостями є навчити їх самостійності у розв'язанні власних проблем і труднощів, що передбачає пізнання себе, власних ресурсів та адекватного сприйняття навколишньої дійсності [4].

Щодо пріоритетних завдань програми психолого-педагогічного супроводу студентів з обмеженими можливостями, то їх можна визначити як:

- 1) допомога у розв'язанні актуальних проблем навчання та соціалізації, проблем взаємин з однокласниками та вчителями;
- 2) розвиток інклюзивної культури як серед студентів, так і серед викладачів та співробітників університету [5].

Надзвичайно важливим є також те, що потрібно реалізувати наступні напрямки психолого-педагогічної підтримки студентів з обмеженими можливостями:

- проведення діагностичної, психокорекційної, реабілітаційної роботи зі студентами-інвалідами;

- надання консультативної допомоги студентам, їх батькам, науково-педагогічним працівникам навчальних закладів у розв'язанні проблем, пов'язаних з організацією навчального процесу та створенням спеціальних умов для навчання людей з обмеженими можливостями здоров'я;
- здійснення профілактичних заходів щодо запобігання виникненню соціальної дезадаптації у студентів-інвалідів;
- проведення заходів, спрямованих на формування інклюзивної культури;
- надання психологічної підтримки всім учням, сприяння їх розвитку та організація середовища, що розвиває [6].

Експерти стверджують, що, як правило, труднощі в навчальному процесі у студентів виникають внаслідок наявності у них хронічних захворювань, планових оглядів та лікування, що тягне за собою проблеми з відвідуванням занять. У таких випадках має організовуватися індивідуальна робота з конкретним учнем. Кожен викладач у дистанційному форматі має надавати студенту лекційні матеріали та завдання для самостійного опрацювання, при необхідності проводити онлайн-консультації, а ще цю роботу повинен супроводжувати куратор академічної групи. Окрім цього, студентам з інвалідністю треба надавати право вибору з урахуванням індивідуальних психофізичних особливостей форми проведення поточної та підсумкової атестації (усно, письмово, з використанням технічних засобів, у формі тестування тощо) [7].

Проаналізувавши поточні дослідження фахівців, можемо зробити висновок, 30% студентів серед студентів з інвалідністю взагалі не мають інтересу до соціально-культурного життя. Багато учнів у шкільний період навчалися вдома, тому їх комунікативні навички залишалися недостатньо сформованими, а інколи навіть в них немає потреби у спілкуванні з однолітками. Як правило, ці студенти достатньою мірою опановують освітню програму, але на питання про дозвілля відповідають, що позааудиторні

заняття не відвідують і не хочуть, мотивуючи таку відповідь браком часу та навчальним навантаженням [8].

Крім того, частина студентів (20%) має низьку мотивацію до пошуку роботи; багато студентів вважають за краще продовжувати навчання на всіх рівнях освіти або жити на соціальну допомогу, не займаючись роботою. Ця проблема є дуже актуальною. Важливо вчасно переорієнтувати учня з пасивної життєвої позиції в активну (в тому числі трудову). Саме тому і необхідно забезпечувати належний психолого-педагогічний супровід навчально-виховного процесу студентів з обмеженими можливостями в умовах професійної освіти [8].

Процес психолого-педагогічного супроводу студентів з інвалідністю в контексті професійної педагогічної освіти варто розглядати як:

- спеціально організовану систему та умови, в яких здійснюється професійний розвиток особистості студента;

- процес, що включає формування позитивного ставлення та готовності до майбутньої професійної педагогічної діяльності;

- формування та вдосконалення професійних інтересів, умінь і компетенцій, вивчення та оцінка індивідуальних і професійних якостей особистості, надання практичної допомоги в опануванні професії.

Процес психолого-педагогічного супроводу в освітній організації мають забезпечувати насамперед, фахівці, які мають реальний досвід розв'язання нагальних особистісних проблем студентів з обмеженими можливостями [1].

Отже, психолого-педагогічний супровід навчально-виховного процесу студентів-інвалідів є комплексною технологією вирішення завдань їх виховання та соціалізації, який може значною мірою вирішити більшість проблем цих студентів, пов'язаних з опануванням кваліфікаційних навичок.

Список використаних джерел:

1. Ye.V. Bondarevskaya, Theory and practice of personality-oriented education (Publishing House Bulat, Rostov-on-Don, 2000).

2. Zeer, E.F. Personal developmental education (Publishing House RGPPU, Yekaterinburg, 2006).

3. E.I. Kazakova, Theoretical foundations for the development of a general education school (system-orientational approach) Diss....Candidate of Pedagogical Sciences (SPb, 1995).

4. N.L. Konovalova, Prevention of disorders in personality development during psychological support of schoolchildren (Publishing house of St. Petersburg University, SPb., 2000).

5. N.G. Osukhova, Psychological support of personality in crisis situations: experience of empirical research: monograph (Publishing house Varson, M., 2008).

6. N.S. Pryazhnikov, Professional self-determination: theory and practice: textbook manual for stud. higher. study. institutions (Publishing Center "Academy", M., 2008).

7. N.F. Radionova, A.P. Tryapitsyna, Research of the problems of higher pedagogical education as a way to improve the multilevel training of a specialist in the field of education: Research activities in improving professional training: Collective monograph (Publishing house of RSPU im. A.I. Herzen, SPb, 1999).

8. I.S. Yakimanskaya, Basics of personality-oriented education (Publishing house BINOM, M., 2013).

Калениченко Руслан Арсенович,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти

Київського національного університету

будівництва і архітектури;

Черкасова Анна Вадимівна,

здобувач вищої освіти групи ПСМЗ-21-1,

Державний податковий університет

Іваннікова Ганна Василівна

**ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК ОДНА З ХАРАКТЕРИСТИК
ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ 94**

Калениченко Руслан Арсенович, Бородін Андрій Олексійович

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ..... 100**

Калениченко Руслан Арсенович, Дикса Олександр Володимирович

РЕФЛЕКСІЯ ЯК МЕХАНІЗМ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ 103

Калениченко Руслан Арсенович, Касіч Заріна Вікторівна

**ХАРАКТЕРИСТИКА КОНФЛІКТІВ ТА ПІДХОДІВ
ДО ЇХ ВИРІШЕННЯ..... 108**

Калениченко Руслан Арсенович, Коренюк Тамара Олегівна

**ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА СЬОГОДНІШНІЙ ДЕНЬ ТА
ПРИКЛАДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В ІНШИХ КРАЇНАХ..... 113**

Калениченко Руслан Арсенович, Луценко Олександр Петрович

**ПИТАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ 115**

Калениченко Руслан Арсенович, Марченко Алла Григорівна

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ 121**

Калениченко Руслан Арсенович, Рябчун Олена Василівна

ПРОБЛЕМИ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ 125

Калениченко Руслан Арсенович, Скорик Ганна Юрївна

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ З ОБМЕЖЕНИМИ
МОЖЛИВОСТЯМИ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ..... 127**

Калениченко Руслан Арсенович, Черкасова Анна Вадимівна

**ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ УЧАСНИКІВ ПЕРЕГОВОРНОГО
ПРОЦЕСУ 132**

Каськов Ігор Васильович

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ САМООЦІНКИ НА ПОВЕДІНКУ У
ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ..... 135**

Корчова Галина Леонідівна

CLIP THINKING: BASIC CONCEPTS AND TERMS..... 138

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

V Міжнародної конференції

До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА

(Київ, 17 листопада 2022 року)

Формат 60×84 1/16. Тираж 100 пр. Ум. друк. арк. 27,5. Зам. № 1188.

Видавець і виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Предславинська, 28

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.